

www.e-rara.ch

**Casti Innocentis Ansaldi De Romana tutelarium deorum in
oppugnationibus urbium evocatione liber singularis**

Ansaldi, Casto Innocente

Venetiis, 1753 ...

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: RRk 431

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-39849>

Iudicium de hoc opere propr. edit. [...].

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

JUDICIUM DE HOC OPERE

PRIOR. EDIT.

EX ACT. ERUDIT. LIPSIÆ MENSIS MARTII

A. MDCCXLV. P. I. p. 107.

ARGUMENTUM, quod Libro hoc singulari persequitur Auctor doctissimus, ex intimis Antiquitatum Romanarum recessibus petitum est, eoque minus deerit instituto huic commendatio, quo major est rei dignitas, quam ab aliis meminimus parcius examinatum esse. Indagatur enim ritus ille veterum Quiritum, quo, in oppugnanda Urbe aliqua, ubi jam extrema tentanda erant, *Deos* illius Urbis *tutelares*, certis usi carminibus, & verbis, in alias *evocabant* sedes, idque partim ideo, quod eorum tutela munitam urbem capi difficulter posse prævidebant, partim quod capta urbe ejusque simulacris, Deos ipsos,

velut mancipia, captivos teneri haud
 convenire arbitrabantur. *Capite pri-*
mo doctissimus Auctor enarrat Scri-
 ptores illos, quorum in Libris vesti-
 gia moris hujus clarissima occurrunt.
 Excitantur *Plinius Libro XXVIII.*
Hist. Natur. Cap. 9. Macrobius Sa-
turnal. Lib. III. Cap. 19. Festus in
Voc. Peregrina Sacra. Demissis re-
 centioribus, *Alexandro Neapolitano,*
Rosino, Ormanico, Rollino, aliis, an-
 tiquorum tantum ratio habetur. Pro-
 vocatur ad ea, quæ canunt de Ob-
 fidione Trojæ, *Virgilius Æneid. Lib.*
II., de Bello Civili inter Cæsarem
 & Pompejum *Horatius Carmin. Lib.*
II., de obsidione Capitolii per Gal-
 los *Ovidius Fastorum Lib. VI.*, de op-
 pugmata Lemno *Statius Lib. V. The-*
baid., de oppugnatis Thebis idem
Lib. VII. & X. aliique Poetarum,
 qui locis excitatis ritus hujus ubi-
 que vestigia relinquunt. Adduntur

Historici, inprimis *Tacitus*, de Hierosolymis a Romanis obsessis, *Lib.V. Hist. Cap. 3.* commentatus. Varia subnectuntur ex *Barclajo* de eodem ritu. His præmissis, *Capite secundo* inquiritur, quid moverit Romanos, ut sibi persuaderent, posse Deos Evocatos, immotis eorum simulacris, Deum aliquem, illiusque virtutem insidere, constanter fuerit creditum, quid senserint Romani de εἰκονίστες Deorum in ipsorum simulacris, diverso modo multaque arte factis. Advocatur huc & ea Romanorum opinio, qua, imminente Urbis excidio, vel infortunio alio majori, templorum fores & adyta sponte resillire, nulla hominum vi admota, eosque ibi consecratos, inde discedere, vulgo existimabatur. Venitur ad alia plura, quæ prætereunda ducimus. *Capite tertio* operose disputatur, quibusnam ritus illius origo

vindicanda sit, aque utrum ille mos & aliis, præter Romanos, gentibus fuerit usitatus. Discessio fit a *Vossio*, qui Romanorum sacra vel ab Albanis, vel ab Osca, vel a Thuscis, repetit, tutiorque videtur Auctori sententia *Tullii Orat. de Harusp. Responsis, & Valerii Maximi Lib. I. Cap. 1.*, qui, ut reliquarum statarum ac solemnium apud Romanos caeremoniarum, sic & Evocationis Deorum originem revocat ad Pontificatum, sive ad scientiam Pontificum Romanorum. Duas imprimis exstare causas judicat, quibus inductus quis opinionem illam ad Romanos a finitimis migrasse gentibus existimare possit. Harum unam dicit opinionem nonnullorum de ritu hoc artibus magicis & præstigiis accensendo; cujusmodi artes apud populos Romanis finitimos obtinuisse constat. Alteram, eum Romanorum ritum,

tum, quo Deum Romæ tutelarem, & Latinum ipsius Urbis nomen coram aliis celabant, ne, divulgato tutelæ suæ nomine, hostium Evocationi liberius se ipsi exponerent. Id quod consimiliter finitimarum gentium moribus conforme dicit. Ad utranque earum Autor Clarissimus fuisse respondet. Quo negotio defunctus, oppugnare studet *Ormanicum*, qui Evocationis Deorum vestigia quædam conspicatur in historia Arcæ a Philistæis captæ, ex eaque illam repetendam ducit in *Libro de Veter. Relig. Camul.* Tuetur igitur sententiam, quam semel est ingressus, & Romanis proprium fuisse ritum, & ad eos a nullo alio populo transiisse. Fuerit forsitan operæ pretium, eam in quæstionem singulari studio inquirere, utrum apud gentem etiam aliam, in primis Romana antiquiorem, nullum plane moris hujus vestigium

x
stigium spectetur, quod *Capite hoc* negat doctissimus Auctor. Profecto *Persis* atque *Ægyptiis* haud ignotam fuisse Deorum Evocandorum rationem e loco *Alexandri ab Alexandro Lib. VI. Genialium Dierum Cap. 4.* conficitur. *Græcos* plane excludendos nemo dixerit, nisi prius constet, eum antiquitatum græcarum ex assegnarum esse. Et si sana est sententia, Viris probata doctissimis, quod instituta Gentis Hebrææ ad Ægyptiam, Ægyptiæ ad Græcam, Græcæ ad Romanam migraverint, conjecerit quis, opinamur, haud inscite, Quirites vel hujus ritus originem Helladi acceptam referre, in primis eum clarissimus sit locus *Diodori de Tyriis*, qui *Alexandro Magno* Tyrum obsidente, simulacrum *Apollinis* aureis catenis basi alligabant, Dei hujus ex urbe sua discessionem veriti. *Lib. XVII. Biblioth. p. 120.* Sed

expendendum etiam tum foret, utrum
 silentium *Plutarchi*, qui, cum Græ-
 ca cum Romanis conjungere soleat,
 quando de Evocatione Deorum dicit,
 solius gentis Romanæ meminit, ac
 Romanorum duntaxat testimoniis uti-
 tur, sententiæ eidem vere adverte-
 tur. *Capite Quarto* necessitas Evoca-
 tionis Deorum evincitur e jure Ro-
 manorum bellico, & uberius offen-
 ditur, urbium apud Romanos dedi-
 tionem conjunctam semper fuisse cum
 deditioe sacrorum. Capta enim ur-
 be, captos inde victosque Deos de-
 portandos fuisse, stabilitur auctori-
 tate *Livii* variis ex locis. Sub incu-
 dem revocatur locus quidam *Grotii*
de J. B. & P. Lib. III. Cap. 5. quem
 neglexisse *Anfaldus* docet, ritum E-
 vocationis bellicæ, ad quem necessa-
 rio respiciendum ibi fuerit. *Capite*
Quinto id agit, ut demonstret, Evo-
 cationis ope egregie locupletatum

fuisse

fuisse Romanorum ararium . Cum Deorum enim statuis multa alia ablata fuisse refert , obeliscos , pyramides , clypeos , laminas , hastas , galeas , gemmas , aulæ , toreumata , thefas , thuribula , tripodas , plura ex auro argentoque confecta , omnem etiam pecuniam , facram & profanam , publicam & privatam , quæ asservata in templis , in cisternis sacris , & quicquid ad Deos pertinebat , ritu bellico Evocatum . Hæc omnia , addito Victorum juris esse facta , & cum ipsis Deorum simulacris Romam asportata . *Capite sexto* multis argumentis evincitur , tutelarium Numinum Evocationem locum obtinuisse inter arcana Imperii in Republica Romanorum . *Capite septimo* commemorantur Dii a Romanis olim ex Urbibus obsessis Evocati , quos tamen enumerari posse Cl. Autor negat , quanquam magnum eorum

nume-

numerum e multis Scriptorum testi-
 moniis eliciat. In his occurrit locus
 ex *Minutii Octavio*, ubi Deus Ju-
 dæorum tempore obsidionis Hiero-
 solymitanæ, Evocatus, captus, vi-
 ctus, triumphatus perhibetur, di-
 gnus, qui curatius expendatur. A
 Diis, qui Evocati, venit ad car-
 mina, quorum ope Evocatio pera-
 cta. Hujusmodi carminum bellico-
 rum multa afferuntur genera, quæ
 fide Scriptorum veterum consignata
 sunt. Quas tamen cæremonias omnes
 successu temporum abrogatas fuisse,
 ut bellici Fecialium ritus, atque alia,
 recte subjicitur. *Capite Octavo*, vel
 ultimo, agitatur Quæstio, utrum E-
 vocationis ritui vel leges quædam
 Romanæ, vel dicta quædam & fa-
 cta Romanorum adversentur. Ne-
 gatur utrunque. Ex Legibus potif-
 fimum advocatur ea, quæ prohibe-
 bat Romanos, ne peregrina inve-
 herent

herent Numina, neque externos amplecterentur gentium ritus. Ex factis afferuntur destructa a Senatu Romano fana *Isidis & Serapidis*, quæ ædificata a nonnullis fuerant. Præterea mentio injicitur de sacra *Proserpinæ* pecunia, a militibus Romanis rapta, jussu vero Senatus Romani dupla in locum suum reposita. Hæc, quæ compendiarie ratione a nobis decerpta sunt, incendere possunt studium Lectorum, ut Librum ipsum majori diligentia examinandum sumant, examinatumque in succum & sanguinem convertant.